

Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Наказ Міністерства освіти і науки України від 29.12.2014 № 1528)

**Ефективна
ЕКОНОМІКА**

Дніпропетровський державний
аграрно-економічний університет

№ 8, 2013 [Назад](#) [Головна](#)

УДК 658.5.016:336

*О. С. Харченко,
здобувач, ПВНЗ «Європейський університет»*

НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ПІДХІД ДО УПРАВЛІННЯ ПЛАТОСПРОМОЖНІСТЮ В СИСТЕМІ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА

*O. Kharchenko,
Researcher, "European University"*

SCIENTIFIC AND METHODOLOGICAL APPROACH TO MANAGING SOLVENCY IN FINANCIAL SECURITY SYSTEM OF HOUSING AND COMMUNAL ENTERPRISES

У статті на основі дослідження концептуальних положень теорії фінансів щодо управління платоспроможністю підприємства як одного із важливих індикаторів фінансової безпеки, запропоновано методичний підхід порядку узгодження результатів інтегральної оцінки організаційно-фінансового стану підприємств житлово-комунального господарства (ЖКГ) із рівнем їх платоспроможності в системі фінансової безпеки. Визначено критерії, яким має відповідати підприємство комунального господарства, зокрема це: оцінка організаційно-фінансового стану та її розмежування на фінансово-стійкий, адаптивний, гранично допустимий, задовільний та незадовільний організаційно-фінансовий стан; рівень фінансової безпеки; висновок щодо оцінки організаційно-фінансового стану, який констатує результат організаційно-фінансової діяльності підприємства ЖКГ. Проведено фактичний розрахунок базових показників для підприємств ЖКГ муніципальних районів м. Києва. Такий підхід надає змогу відстежувати фінансовий стан суб'єкту господарювання на кожному етапі виробничого циклу, визначати його організаційно-фінансове забезпечення з метою вибору оптимальних шляхів досягнення відповідного рівня фінансової безпеки підприємств житлово-комунального господарства. Враховуючи проблематику даного дослідження доведено наявність потреби у виборі оптимальних умов, які мають найбільш значний вплив на процес забезпечення платоспроможності підприємств та підвищують ефективність фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання, а також рівень їх фінансової безпеки в сучасних умовах розвитку економіки.

The article is based on the conceptual principles of the theory of finance for the management of solvency as one of the important indicators of financial security. In this article was offered the methodical approach for procedure of coordination the results of integrated assessment of organizational and financial condition of housing and communal services (HCS) with the level of solvency in the financial security system. The criteria to which may satisfy the communal services were determined, in particular: assessment of organizational and financial condition and its distinction between financial and sustainable, adaptive, the maximum allowable, satisfactory and unsatisfactory organizational and financial condition; level of financial security; conclusion of the evaluation of the organizational and financial condition, which states the result of organizational and financial activity of HCS enterprises. It was conducted an actual calculation of basic indicators for municipal Kyiv' districts of HCS enterprises. This approach allowed to track the financial position of an entity at each stage of the production cycle, to determine its organizational and financial support in order to choose the best ways for achieving an appropriate level of financial security of housing and communal services. Including the problems of this research were proved the need for the selection of the optimal conditions that have the most significant impact on the process of the implementation solvency of enterprises; improving the efficiency of financial and business entities, and its level of financial security in modern conditions of economic development.

Ключові слова: *платоспроможність, фінансова безпека підприємств, фінанси, клієнти, маркетинг, бізнес-процеси, інновації, персонал, фінансові ресурси, індикативне оцінювання.*

Keywords: *solvency, financial security, finance, customers, marketing, business processes, innovation, staff, financial resources, indicative assessment.*

Постановка проблеми. У вітчизняних економічних дослідженнях проблеми управління платоспроможністю підприємств, їх фінансовою безпекою відповідно до фахової спеціалізації досліджують такі вчені як: О. Бородіна, О. Гесць, М. Голованенко, Л. Гончаренко, М. Делягин, В. Домрачев, Ф. Євдокімов, Т. Керанчук, О. Кириченко, О. Лисенюк, С. Лондар, З. Луцишин, Л. Матвійчук, А. Мельников, О. Мізіна, С. Маркова, В. Орлова, Л. Примостка, І. Снімшкіова, В. Слизька, О. Українська, В. Хорощун, О. Чуб, А. Шегда.

Метою даної статті є удосконалення методичного інструментарію та обґрунтування науково-практичних рекомендацій щодо проведення інтегральної оцінки організаційно-фінансового стану підприємств комунального господарства та узгодження її результатів із рівнем їх платоспроможності в системі фінансової безпеки.

Викладення матеріалу. Нестабільність світової фінансової системи, кризові явища в національній економіці, невизначеність перспектив фінансово-господарської діяльності підприємств житлово-комунального комплексу (ЖКГ) підтверджують необхідність створення ефективної системи управління

платоспроможністю і формування власної системи фінансової безпеки, яка здатна захистити їх від різних фінансових загроз та ризиків. Найчастіше в практиці фінансово-господарської діяльності системи управління платоспроможністю, фінансовою стійкістю і системи фінансової безпеки в цілому створювали фінансові інститути, зокрема банківські установи [1-4]. Для фінансово-кредитних інститутів система фінансової безпеки була об'єктивно необхідна внаслідок значення банків для соціально-економічної системи країни, окремих регіонів, міст та суб'єктів господарювання.

Однак негативна ситуація на світовому фінансовому ринку, проведення на території України антитерористичної операції впливає на українську фінансову систему і вимагає прийняття відповідних рішень не лише на рівні органів державної влади, а й на рівні окремих суб'єктів господарювання [5-10]. Необхідність прийняття таких рішень передбачає створення кожним суб'єктом господарювання фінансового і нефінансового секторів економіки власної системи фінансової безпеки з метою забезпечення можливості своєчасно приймати відповідні рішення при негативних змінах зовнішнього чи внутрішнього середовища. У цьому зв'язку обґрунтування напрямів підвищення платоспроможності в системі фінансової безпеки підприємства ЖКГ набуває особливого значення.

Створення системи фінансової безпеки не лише для банків чи інших фінансових інститутів, а й суб'єктів підприємництва нефінансового сектору, у т.ч. підприємств ЖКГ, є відносно новим напрямом наукових досліджень. Якщо для банків та інших фінансових інститутів такі системи розроблялись протягом довгострокового періоду часу, то для суб'єктів підприємництва нефінансового сектору економіки, зокрема підприємств ЖКГ, такі системи не створювались. Найчастіше на рівні суб'єктів господарювання нефінансового сектору досліджувались питання, що були пов'язані з потребою розроблення систем економічної безпеки задля захисту та протидії різним видам ризиків [11-17].

Обґрунтування напрямів підвищення платоспроможності та розроблення систем фінансової безпеки для підприємств нефінансового сектору економіки, як правило, не здійснювалось через припущення, що такі системи необхідно розробляти в контексті єдиної системи економічної безпеки. Однак сучасна негативна світова фінансова ситуація вимагає перегляду підходів до питань фінансової безпеки та розроблення відповідного методичного інструментарію. Ці питання все більше висовуються на перший план у фінансово-господарській діяльності суб'єктів підприємництва нефінансового сектору економіки. Отже, розробка системи фінансової безпеки підприємств ЖКГ постає як одне з головних завдань сучасного періоду їх функціонування та розвитку.

Мета створення системи фінансової безпеки реалізується за рахунок низки завдань, серед яких найважливішими є: а) формування нормативної бази організації системи фінансової безпеки; б) розробка системи індикаторів для ідентифікації фінансових загроз і ризиків; в) створення організаційної структури з реалізації системи фінансової безпеки; г) розробка комплексу заходів, спрямованих на підтримку заданого рівня фінансової безпеки.

В концепцію створення системи фінансової безпеки підприємств ЖКГ обов'язково входять чинники, що впливають на організацію та функціонування такої системи. Найважливішими внутрішніми чинниками впливу на організацію системи фінансової безпеки є: а) зміни керівництва та власників підприємства; б) динаміка платоспроможності підприємства; в) зміни стратегії та тактики фінансово-господарської діяльності підприємства. Головними зовнішніми чинниками впливу на організацію системи фінансової безпеки є: а) посилення негативних тенденцій в економіці країни; б) поява конкуренції на ринку житлово-комунальних послуг; в) зміни законодавчої та нормативної бази діяльності підприємств.

Сукупність чинників впливу на організацію системи фінансової безпеки визначають механізми та групи методів управління системою фінансової безпеки підприємств ЖКГ. Створення та функціонування системи фінансової безпеки вимагає розробки та реалізації двох основних механізмів, а саме: а) організаційного механізму управління системою фінансової безпеки підприємств; б) фінансового механізму управління системи фінансової безпеки підприємств.

Для підвищення платоспроможності в системі фінансової безпеки житлово-комунальних організацій буде правильним запропонувати систему індикативної оцінки, що включає оцінку організаційно-фінансової діяльності житлово-комунальних організацій власниками об'єктів муніципального ЖКК. Саме об'єкт порівняння, формований з кількісних і якісних характеристик організаційно-фінансової діяльності житлово-комунальних організацій, допоможе найбільше повно оцінити їх діяльність, а залучення власників об'єктів муніципального ЖКК надасть змогу створити систему взаємовигідного співробітництва.

Формується система індикативної оцінки діяльності житлово-комунальних організацій, заснована на спеціально розробленому алгоритмі. Його сутність полягає в процедурі оцінки ступенів важливостей видів діяльності житлово-комунальних організацій, яка містить у собі кількісні і якісні характеристики. Доцільно буде запропонувати наступну систему індикаторів за основними сферами діяльності житлово-комунальних організацій: 1) якість житлово-комунальних послуг; 2) обсяг робіт, спрямованих на підвищення енергоефективності житлового фонду; 3) обсяг робіт, виконаних для утримання житлового фонду; 4) збір платежів за надані житлово-комунальні послуги; 5) система управління в ЖКГ.

Отримана модель індикативної оцінки організаційно-фінансової діяльності ЖКГ дозволяє сформулювати ключові показники результативності у вигляді стратегічного дерева BSC (Balanced Scorecard, систему збалансованих показників), виконання яких дозволить підвищити платоспроможність та рівень фінансової безпеки моделі розвитку житлово-комунальних організацій (рис. 1). При цьому цілі формуються по функціональних областях: «Фінанси», «Клієнти й маркетинг», «Бізнес-Процеси», «Інновації і персонал».

Запропонована процесна індикативна модель керуючої компанії по управлінню житловими будинками дозволяє на основі побудови ланцюжків створення цінності виділити ключові бізнес-процеси і сформувати показники їх платоспроможності, контроль над якими дозволяє зберегти відповідний рівень фінансової безпеки житлово-комунального підприємства і високу якість надаваних послуг. При цьому можливий контроль даних показників з боку третіх осіб – саморегулювальних організацій, однієї із цілей створення яких є моніторинг і оцінка якості надаваних послуг.

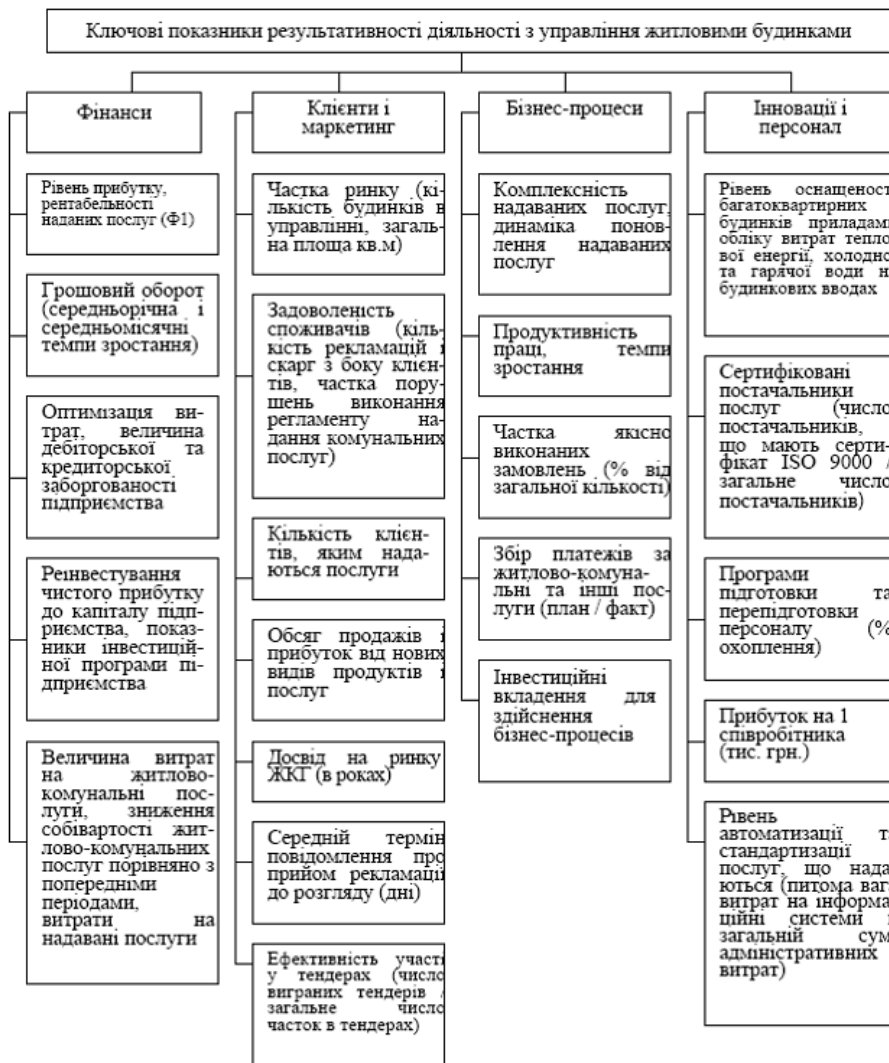

Рис. 1. Ключові показники результативності діяльності підприємства ЖКГ

Запропоновано автором

Наступним етапом методичного підходу індикативних оцінки функціонування ЖКГ за сферами і напрямками організаційно-фінансової діяльності житлово-комунального господарства є багатокритеріальна оцінка стану житлово-комунального господарства районів міста. Для цього зі всієї сукупності індикативних показників необхідно виокремити ті, які у найбільшому ступені мають вплив на рівень фінансової безпеки підприємств комунального господарства, в основу якої покладено багатofакторні дискримінантні моделі. За допомогою цього методичного підходу можна визначити інтегральну оцінку організаційно-фінансового стану та комплексно враховувати аналітичні показники, що характеризують різні організаційні, технологічні, фінансові та управлінські параметри підприємств. Умовні позначки та перелік показників відповідно до рис. 1 для проведення багатofакторного аналізу за допомогою пакету прикладних програм STATISTIKA7 наведено в табл. 1.

Таблиця 1.

Перелік показників для проведення багатofакторного аналізу ефективності організаційно-фінансової діяльності житлово-комунальних господарств досліджуваних районів м. Кісва

Складові оцінки ефективності організаційно-фінансової діяльності житлово-комунальних господарств			
Фінанси	Клієнти і маркетинг	Бізнес-процеси	Інновації і персонал
1. Рентабельність наданих послуг, Кф1	1. Частка ринку (кількість будинків в управлінні, загальна площа), Км1	1. Динаміка поновлення наданих послуг, Кб1	1. Рівень оснащення багатоквартирних будинків приладами обліку витрат теплової енергії, холодної та гарячої води на будинкових вводах, Кі1
2. Темпи зростання грошового обороту, Кф2	2. Задоволеність споживачів (кількість рекламаций і скарг з боку клієнтів), Км2	2. Продуктивність праці, темпи зростання, Кб2	2. Сертифіковані постачальники послуг (число постачальників, що мають сертифікат ISO 9000 / загальне число постачальників), Кі2
3. Величина дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства, Кф3	3. Кількість клієнтів, яким надаються послуги, Км3	3. Частка якісно виконаних замовлень (% від загальної кількості), Кб3	3. Програми підготовки та перепідготовки персоналу (% охоплення), Кі3
4. Рейнвестування чистого прибутку до капіталу підприємства, Кф4	4. Обсяг продажів і прибуток від нових видів продуктів і послуг, Км4	4. Збір платежів за житлово-комунальні та інші послуги (план / факт), Кб4	4. Прибуток на 1 співробітника (тис. грн.), Кі4
5. Величина собівартості житлово-комунальних послуг, Кф5	5. Досвід на ринку житлово-комунальних послуг, Км5	5. Інвестиційні вкладення для здійснення бізнес-процесів, Кб5	5. Рівень автоматизації та стандартизації послуг, що надаються (питома вага витрат на інформаційні системи в загальній сумі адміністративних витрат)
	6. Середній термін повідомлення про прийом рекламаций до розгляду (дні), Км6		
	7. Ефективність участі у тендерах (число виграних тендерів / загальне число часток в тендерах), Км7		

			адміністративний витрат), Ki5
--	--	--	-------------------------------

Обрунтовано автором

Наступний етап запропонованого методичного підходу – проведення розрахунків методом головних компонент для чотирьох складових діагностики ефективності організаційно-фінансової діяльності житлово-комунальних господарств досліджуваних районів м. Києва, який здійснюється за допомогою пакету прикладних програм STATISTKA7 (рис. 2).

показники	Factor Loadings (Unrotated) (дан10 райони Київ) Extraction: Principal components (Marked loadings are >.700000)			
	Factor 1	Factor 2	Factor 3	Factor 4
Кф1	0,797520	-0,433521	-0,288074	-0,226002
Кф2	0,844166	-0,430415	-0,169120	-0,190102
Кф3	0,807260	-0,484885	-0,159639	-0,150253
Кф4	0,815187	-0,444007	0,080394	-0,022259
Кф5	0,811750	-0,456616	-0,112800	-0,102422
Км1	0,224315	0,765870	-0,265291	-0,062963
Км2	0,646506	-0,509807	-0,402546	-0,235752
Км3	0,229140	0,767282	-0,232317	-0,080431
Км4	-0,530982	0,763172	0,545471	-0,388085
Км5	-0,015065	0,241479	0,048251	-0,587834
Км6	-0,433767	0,459225	-0,040800	-0,640498
Км7	0,018094	0,006338	0,199431	0,363459
Кб1	0,504996	0,485569	-0,220556	-0,207729
Кб2	-0,247731	0,392720	0,217591	0,365771
Кб3	0,421508	0,238650	0,776280	-0,256812
Кб4	-0,463366	0,197339	0,712380	-0,481477
Кб5	0,252385	-0,375178	0,376730	0,261874
Ки1	0,311671	-0,377063	0,178997	0,771265
Ки2	-0,563350	0,433826	0,261790	0,310409
Ки3	-0,338741	-0,207729	-0,108633	0,725163
Ки4	0,163600	0,046864	-0,246327	0,766388
Ки5	0,180448	-0,123897	0,426112	0,865006
Expl. Var	7,905117	4,613089	2,671802	2,174887
Prp. Totl	0,359324	0,209686	0,121446	0,098859

Рис. 2. Лістинг програми – результати багатфакторного аналізу головних компонент діагностики ефективності організаційно-фінансової діяльності житлово-комунальних господарств досліджуваних районів м. Києва

Розраховано автором

Ті фактори, які мають вплив на ефективність організаційно-фінансової діяльності ЖКГ досліджуваних районів м. Києва, програма підсвічує червоним кольором, решта – до моделі не включається. Як свідчать дані рис. 2, на величину першої складової «Фінанси» з 5 показників для досліджуваних районів м. Києва мають вплив всі показники: рентабельність наданих послуг, Кф1 (79,75%); темпи зростання грошового обороту, Кф2 (84,42%); величина дебіторської та кредиторської заборгованості комунальних підприємств, Кф3 (80,73%); реінвестування чистого прибутку до капіталу підприємства, Кф4 (81,52%); величина собівартості житлово-комунальних послуг, Кф5 (81,18%). Таким чином, для компонент першої складової діагностики ефективності організаційно-фінансової діяльності житлово-комунальних господарств досліджуваних районів м. Києва розрахунок величини інтегрального показника рівня ефективності використання фінансів у діяльності ЖКГ має наступний вигляд:

$$I_f = 1/7,905117 \cdot (0,79752 \cdot K_{ф1} + 0,844166 \cdot K_{ф2} + 0,80726 \cdot K_{ф3} + 0,815187 \cdot K_{ф4} + 0,81175 \cdot K_{ф5})$$

На величину другої складової «Клієнти і маркетинг» з 7 показників мають вплив лише 3 показники: частка ринку (кількість будинків в управлінні, загальна площа), Км1 (76,58%); кількість клієнтів, яким надаються послуги, Км3 (76,73%); обсяг продажів і прибуток від нових видів продуктів і послуг, Км4 (76,32%). Таким чином, для компонент другої складової діагностики ефективності організаційно-фінансової діяльності житлово-комунальних господарств досліджуваних районів м. Києва величина інтегрального показника рівня ефективності маркетингу у ЖКГ розраховується за наступною формулою:

$$I_m = 1/4,6130889 \cdot (0,76587 \cdot K_{м1} + 0,767282 \cdot K_{м3} + 0,763172 \cdot K_{м4})$$

На величину третьої складової «Бізнес-процеси» з 5 показників мають вплив 2 показники: частка якісно виконаних замовлень (% від загальної кількості), Кб3 (77,63%); збір платежів за житлово-комунальні та інші послуги (план / факт), Кб4 (71,24%). Таким чином, для компонент третьої складової діагностики ефективності організаційно-фінансової діяльності житлово-комунальних господарств досліджуваних районів м. Києва величина інтегрального показника рівня ефективності бізнес-процесів у ЖКГ розраховується за наступною формулою:

$$I_b = 1/2,671802 \cdot (0,77628 \cdot K_{б3} + 0,71238 \cdot K_{б4})$$

На величину четвертої складової «Інновації і персонал» з 5 показників мають вплив 4 показники: рівень оснащення багатоквартирних будинків приладами обліку витрат теплової енергії, холодної та гарячої води на будинкових вводах, Ки1 (77,13%); програми підготовки та перепідготовки персоналу (% охоплення), Ки3 (72,52%); прибуток на 1 співробітника (тис. грн.), Ки4 (76,64%); рівень автоматизації та стандартизації послуг, що надаються (питома вага витрат на інформаційні системи в загальній сумі адміністративний витрат), Ки5 (86,5%). Таким чином, для компонент четвертої складової діагностики ефективності організаційно-фінансової діяльності житлово-комунальних господарств досліджуваних районів м. Києва величина інтегрального показника рівня ефективності впровадження інновацій і розвитку персоналу ЖКГ розраховується за наступною формулою:

$$I_i = 1/2,174887 \cdot (0,771265 \cdot K_{и1} + 0,725163 \cdot K_{и3} + 0,766388 \cdot K_{и4} + 0,865006 \cdot K_{и5})$$

Отже, за допомогою методу Кайзера (головних компонент) були виявлені показники (рис. 2-3), які впливають на ефективність організаційно-фінансової діяльності житлово-комунальних господарств досліджуваних районів м. Києва; після виключення їх розрахована система інтегральних показників для кожної складової, що дозволяє комплексно оцінити ефективність організаційно-фінансової діяльності ЖКГ (табл. 2).

Інтерпретація I_{ef} наступна:

- а) $0,85 < I_{ef} \leq 1,0$ – зона високого рівня ефективності організаційно-фінансової діяльності ЖКГ;
- б) $0,85 < I_{ef} \leq 0,65$ – зона адаптивного рівня ефективності організаційно-фінансової діяльності ЖКГ;
- в) $0,65 \leq I_{ef} \leq 0,45$ – зона задовільного рівня ефективності організаційно-фінансової діяльності ЖКГ;
- г) $0,45 \leq I_{ef} \leq 0,35$ – зона гранично допустимого рівня ефективності організаційно-фінансової діяльності ЖКГ;
- д) $I_{ef} < 0,35$ – зона незадовільного рівня ефективності організаційно-фінансової діяльності ЖКГ (кризового стану).

Таблиця 2.

Ефективність організаційно-фінансової діяльності житлово-комунальних господарств досліджуваних районів м. Києва за визначальними факторами та їх впливу на платоспроможність та рівень фінансової безпеки підприємств ЖКГ

Блок 1. Розрахунок інтегрального показника рівня ефективності використання фінансів у діяльності ЖКГ м. Києва
1. Інтегральний показник ефективності використання фінансів у діяльності ЖКГ: $I_f = 1 / 7,905117 \cdot (0,79752 \cdot K_{f1} + 0,844166 \cdot K_{f2} + 0,80726 \cdot K_{f3} + 0,815187 \cdot K_{f4} + 0,81175 \cdot K_{f5})$ де рентабельність наданих послуг, K_{f1} ; темпи зростання грошового обороту, K_{f2} ; величина дебіторської та кредиторської заборгованості комунальних підприємств, K_{f3} ; реінвестування чистого прибутку до капіталу підприємства, K_{f4} ; величина собівартості житлово-комунальних послуг, K_{f5} .
Блок 2. Розрахунок інтегрального показника рівня ефективності маркетингу у ЖКГ м. Києва
2. Інтегральний показник рівня ефективності маркетингу у ЖКГ м. Києва: $I_m = 1 / 4,6130889 \cdot (0,76587 \cdot K_{m1} + 0,767282 \cdot K_{m3} + 0,763172 \cdot K_{m4})$ де частка ринку (кількість будинків в управлінні, загальна площа), K_{m1} ; кількість клієнтів, яким надаються послуги, K_{m3} ; обсяг продажів і прибуток від нових видів продуктів і послуг, K_{m4}
Блок 3. Розрахунок інтегрального показника рівня ефективності бізнес-процесів у ЖКГ м. Києва:
3. Інтегральний показник рівня ефективності бізнес-процесів у ЖКГ м. Києва: $I_b = 1 / 2,671802 \cdot (0,77628 \cdot K_{b3} + 0,71238 \cdot K_{b4})$ де частка якісно виконаних замовлень (% від загальної кількості), K_{b3} ; збір платежів за житлово-комунальні та інші послуги (план / факт), K_{b4}
Блок 4. Розрахунок інтегрального показника рівня ефективності впровадження інновацій і розвитку персоналу ЖКГ м. Києва
4 Інтегральний показник рівня ефективності впровадження інновацій і розвитку персоналу ЖКГ м. Києва: $I_i = 1 / 2,174887 \cdot (0,771265 \cdot K_{i1} + 0,725163 \cdot K_{i3} + 0,766388 \cdot K_{i4} + 0,865006 \cdot K_{i5})$ де рівень оснащення багатоквартирних будинків приладами обліку витрат теплової енергії, холодної та гарячої води на будинкових вводах, K_{i1} ; програми підготовки та перепідготовки персоналу (% охолодження), K_{i3} ; прибуток на 1 співробітника (тис. грн.), K_{i4} ; рівень автоматизації та стандартизації послуг, що надаються (питома вага витрат на інформаційні системи в загальній сумі адміністративний витрат), K_{i5}
Блок 5. Розрахунок інтегрального показника ефективності організаційно-фінансової діяльності житлово-комунальних господарств досліджуваних районів м. Києва
Інтегральний показник ефективності організаційно-фінансової діяльності ЖКГ:

Розраховано автором

Чим вище рівень I_{ef} , тем вище ефективність організаційно-фінансової діяльності ЖКГ (табл. 3).

Таблиця 3.

Тарування стану організаційно-фінансового забезпечення та рівня фінансової безпеки підприємств ЖКГ

Інтервал значень інтегрального показника ефективності організаційно-фінансової діяльності ЖКГ	Тип організаційно-фінансового стану	Рівень фінансової безпеки	Характеристика ЖКГ
0–0,35	Кризовий	Критичний	Упадок житлово-комунального господарства
0,35–0,45	Гранично допустимий	Недостатній	Системна криза житлово-комунального господарства
0,45–0,65	Задовільний	Мінімальний	Типовий стан житлово-комунального господарства
0,65–0,85	Адаптивний	Помірний	Підйом комунального господарства
0,85–1	Фінансово-стійкий, розвинутий	Достатній	Благополуччя комунального господарства

Розраховано автором

В табл. 4 зведені критерії, яким має відповідати підприємство комунального господарства: по-перше, це оцінка організаційно-фінансового стану та її розмежування на фінансово-стійкий (розвинутий), адаптивний, гранично допустимий, задовільний (слабкий) та незадовільний (кризовий) організаційно-фінансовий стан; по-друге, це рівень фінансової безпеки (достатній, помірний, мінімальний, недостатній та критичний) і, по-третє, висновок щодо оцінки організаційно-фінансового стану, який констатує результат організаційно-фінансової діяльності підприємства ЖКГ. При цьому був здійснений фактичний розрахунок базових показників для підприємств ЖКГ муніципальних районів м. Києва, що представлено у табл. 4 та рис. 3.

Зведені результати розрахунків за запропонованим методичним підходом досягнутого рівня ефективності організаційно-фінансової діяльності підприємств ЖКГ та рівня їх фінансової безпеки за 2012 р. наведені на рис. 3.

Таблиця 4.

Інтегральні показники складових ефективності організаційно-фінансової діяльності

житлово-комунальних господарств досліджуваних районів м. Кієва					
Район	Інтегральні показники				
	I _ф	I _м	I _б	I _і	I _{еф}
Голосіївський	0,62	0,66	0,56	0,53	0,59
Святошинський	0,37	0,95	0,41	0,27	0,41
Солом'янський	0,38	0,55	0,33	0,33	0,44
Оболонський	0,53	0,59	0,41	0,27	0,37
Подільський	0,31	0,23	0,86	0,39	0,40
Шевченківський	0,44	0,77	0,52	0,59	0,57
Дарницький	0,47	0,87	0,48	0,38	0,51
Печерський	0,37	0,80	0,27	0,42	0,43
Дніпровський	0,97	0,81	0,97	0,42	0,75
Деснянський	0,27	0,41	0,33	0,33	0,31

Розраховано автором

Дані табл. 3.4 та рис. 3.6 доводять, що у 2012 р. безумовним лідером щодо досягнутого рівня ефективності організаційно-фінансової діяльності є підприємства ЖКГ Дніпровського району (рівень ефективності організаційно-фінансової діяльності підприємств ЖКГ цього району склав 75%), що досягнуто за рахунок достатньо високого рівня збалансованості складових систем фінансового забезпечення: високого рівня рентабельності наданих послуг, низького рівня величини дебіторської та кредиторської заборгованості комунальних підприємств та зниження величини собівартості житлово-комунальних послуг (96%), високим рівнем маркетингового забезпечення діяльності комунальних підприємств цього району: достатньо великою часткою ринку комунальних послуг, високим обсягом продажів і прибутку від нових видів продуктів і послуг (80%) та високої ефективності впроваджених бізнес-процесів – обсягом якісно виконаних замовлень, збором платежів за житлово-комунальні та інші послуги (96%).

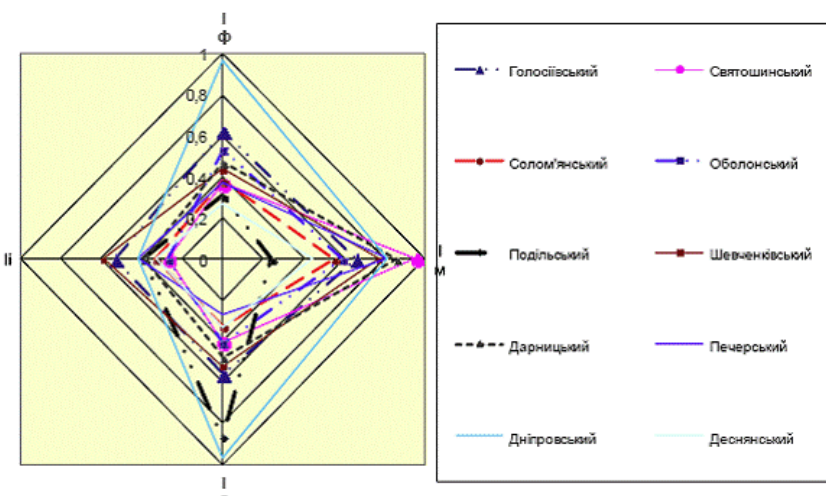

Рис. 3. Досягнутий рівень ефективності організаційно-фінансової діяльності підприємств ЖКГ муніципальних районів м. Кієва (2012 р.)

Побудовано за розрахунками автора

Запропонований методичний підхід порядку узгодження результатів інтегральної оцінки організаційно-фінансового стану підприємств комунального господарства із рівнем їх платоспроможності в системі фінансової безпеки надає змогу не тільки відстежувати фінансовий стан суб'єкту на кожному етапі виробничого циклу, а й визначати його організаційно-фінансове забезпечення з метою вибору оптимальних шляхів досягнення відповідного рівня фінансової безпеки підприємств житлово-комунального господарства.

Література.

1. Банківські ризики: теорія та практика управління: монографія / Л.О. Примостка, О.В. Лисенюк, О.О. Чуб та ін. – К.: КНЕУ, 2008. – 456 с.
2. Гець О.В. Основи банківської справи та управління кредитним ризиками: навч. посібник / О.В. Гець, В.М. Домрачев, С.Л. Лондар. – К.: Вид-во Європ. ун-ту, 2004. – 240 с.
3. Чуб О.О. Банки в глобальній економіці: монографія / О.О. Чуб. – К.: КНЕУ, 2009. – 340 с.,
4. Шегда А.В. Ризики в підприємстві: оцінювання та управління: навч. посібник / А.В. Шегда, М.В. Голованенко; За ред. А.В. Шегди. – К.: Знання, 2008. – 271 с.
5. Делягин М.Г. Мировой кризис: Общая теория глобализации / М.Г. Делягин. – М.: ИНФРА-М, 2003. – 51 с.
6. Кириченко О.А. Вдосконалення управління фінансовою безпекою підприємств в умовах фінансової кризи / О.А. Кириченко // Финансовые рынки и ценные бумаги. – 2009. – №16. – С. 22 – 28.
7. Луцишин З. Трансформація світової фінансової системи в умовах глобалізації / З. Луцишин. – К.: ВЦ «Друк», 2002. – 320 с.
8. Слизкая В.П. Управление финансовой безопасностью предприятия в условиях нестабильности / В.П. Слизкая // Проблемы современной экономики. – 2007. – №4 (24). – Электронный ресурс – Режим доступа: <http://www.m-economy.ru>
9. Украинская О.А. Оценка уровня финансовых рисков предприятия / О.А. Украинская // Економіка і організація управління. – 2009. – Випуск 5. – С. 100 – 120.
10. Хорошун В.В. Моделі фінансової стабілізації в умовах кризи / В.В. Хорошун // Зб. наук. праць Черкаського державного технологічного університету. Економічні науки. – Черкаси: ЧДТУ. – 2010. – Вип. 25. – Ч. 2. – С. 157 – 162.
11. Гончаренко Л.П. Процесс обеспечения экономической безопасности предприятия / Гончаренко Л.П. // Справочник экономиста. – 2004. – №12. – С. 56-62.
12. Євдокимов Ф.І. Узагальнююча оцінка фінансової складової рівня економічної безпеки підприємства / Ф.І. Євдокимов, О.В. Мізіна, О.О. Бородіна // Економічні праці ДонНТУ. – Серія економічна. – Донецьк: Вид-во ДонНТУ, 2002. – Вип. 47. – С. 6-12.
13. Керанчук Т. Оцінка стабільності фінансового стану підприємства / Т. Керанчук // Економічний часопис-XXI. – 1999. – №10 – Електронний ресурс – Режим доступу: <http://www.soskin.info/ea.php?pokazold=19991087&n=10&y=1999/>
14. Кириченко О.А. Економічна безпека суб'єктів господарської діяльності в умовах глобальної фінансової кризи: монографія / О.А. Кириченко, І.А. Білоусова, В.С. Сідак. – К.: Дорандо-друк, 2010. – 437 с.
15. Матвійчук Л.О. Концептуальні аспекти фінансової безпеки підприємства / Л.О. Матвійчук // Економічний вісник Донбасу. – 2009. – №4 (18). – С. 133 – 136.

16. Мельников А.Б. Особенности обеспечения экономической безопасности на предприятиях строительной отрасли / А.Б. Мельников, И.В. Снимщикова, С.В. Маркова // Теория и практика общественного развития. – 2011. – №1. – С. 245 – 250.

17. Орлова В.В. Выбор стратегии и тактики управления финансовой безопасностью предприятия / В.В. Орлова // Бизнес Информ. – 2006. – №11. – С. 102-105.

References.

1. Prymostka, L.O. Lyseniuk, O.V. Chub, O.O. and others (2008), *Bankivski ryzyky: teoriia ta praktyka upravlinnia* [Banking Risks: Theory and Practice Management], KNEU, Kyiv, Ukraine, p.456.

2. Heiets, O.V. Domrachev, V.M. and Londar, S.L. (2004), *Osnovy bankivskoi spravy ta upravlinnia kredytnym ryzykamy* [Basics of Banking and Credit Risk Management], Vyd-vo Yevrop. un-tu, Kyiv, Ukraine, p.240.

3. Chub, O.O. (2009), *Banky v hlobalnii ekonomitsi* [Banks in the global economy], KNEU, Kyiv, Ukraine, p.340.

4. Shehda, A.V. and Holovanenko, M.V. (2008), *Ryzyky v pidpriemystvi: otsiniuvannia ta upravlinnia* [Risks in business: assessment and management], Znannia, Kyiv, Ukraine, p.271.

5. Deliahyn, M.H. (2003), *Myrovoi kryzys: Obshchaia teoriia hlobalyzatsyy* [The World Crisis: The General Theory of Globalization], YNFRA-M, Moscow, Russia, p.51.

6. Kyrychenko, O.A. (2009), “Vdoskonalennia upravlinnia finansovoiu bezpekoiu pidpriemstv v umovakh finansovoi kryzy”, *Fynansovye rynky y tsennye bumahy*, vol.16, pp. 22 – 28.

7. Lutsyshyn, Z. (2002), *Transformatsiia svitovoi finansovoi systemy v umovakh hlobalizatsii* [The transformation of the global financial system in the context of globalization], VTs «Druk», Kyiv, Ukraine, p.320 s.

8. Slyzkaia, V.P. (2007), “Upravlenye fynansovoi bezopasnostiu predpriyatya v usloviakh nestablynosti”, *Problemy sovremennoi jekonomyky*, vol.4 (24), [Online], available at: <http://www.m-economy.ru>.

9. Ukraynskaia, O.A. (2009), “Otsenka urovnia fynansovykh rysov predpriyatya”, *Ekonomika i orhanizatsiia upravlinnia*, vol. 5, pp. 100 – 120.

10. Khoroshun, V.V. (2010), “Modeli finansovoi stabilizatsii v umovakh kryzy”, *Zb. nauk. prats Cherkaskoho derzhavnoho tekhnolohichnoho universytetu. Ekonomichni nauky*, vol. 25. part 2, pp. 157 – 162.

11. Honcharenko, L.P. (2004), “Protseess obespecheniya jekonomycheskoi bezopasnosti predpriyatya”, *Spravochnyk jekonomysta*, vol. 12, pp. 56-62.

12. Yevdokymov, F.I. Mizina, O.V. and Borodina, O.O. (2002), “Uzahalniuiucha otsinka finansovoi skladovoi rivnia ekonomichnoi bezpeky pidpriemstva”, *Ekonomichni pratsi DonNTU*, Vyd-vo DonNTU, vol. 47, pp. 6-12.

13. Keranchuk, T. (1999), “Otsinka stabilnosti finansovoho stanu pidpriemstva”, *Ekonomichni chasopys-XXI*, vol.10, [Online], available at: <http://www.soskin.info/ea.php?pokazold=19991087&n=10&y=1999/>

14. Kyrychenko, O.A. Bilousova, I.A. and Sidak, V.S. (2010), *Ekonomichna bezpeka subiektiv hospodarskoi diialnosti v umovakh hlobalnoi finansovoi kryzy* [The economic security of economic activity in the global financial crisis], Dorando-druk, Kyiv, Ukraine, p.437.

15. Matviichuk, L.O. (2009), “Kontseptualni aspekty finansovoi bezpeky pidpriemstva”, *Ekonomichni visnyk Donbasu*, vol.4 (18), pp. 133 – 136.

16. Melnykov, A.B. Snymshchykova, Y.V. and Markova, S.V. (2011), “Osobennosti obespecheniya jekonomycheskoi bezopasnosti na predpriyatyakh stroytelnoi otrasly”, *Teoriya y praktyka obshchestvennoho razvytyia*, vol.1, pp. 245 – 250.

17. Orlova, V.V. (2006), “Vybor stratehyy y taktyky upravleniya fynansovoi bezopasnostiu predpriyatya”, *Byznes Ynform*, vol.11, pp. 102-105.

Стаття надійшла до редакції 20.08.2013 р.

ТОВ "ДКС Центр"